

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การใช้ทุนทางสังคมเพื่อส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชน ตำบลบางระกำ อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม” ใช้วิธีการศึกษา 2 วิธีดังต่อไปนี้

1. การศึกษาจากเอกสาร (Documentary study) โดยการศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์จากหนังสือ ตำราทางวิชาการ เอกสารประกอบการเรียน วารสาร วิทยานิพนธ์และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ รวมทั้งแหล่งข้อมูลข่าวสารอื่น ๆ เพื่อนำมาอ้างอิงประกอบการศึกษา

2. การศึกษาวิจัยภาคสนาม (Field study) เป็นการศึกษาข้อมูลและข้อเท็จจริงเพื่อนำมาวิเคราะห์อธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ศึกษา โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ สมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลบางระกำ อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม โดยผู้ศึกษากำหนดให้มีการสุ่มตัวอย่างแบบมีจุดมุ่งหมาย (Purposive Sampling) จากสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบางระกำ โดยใช้สูตรคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ R.V. Krejcie and D.W. Morgan (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2549, น. 163) พบว่าขนาดประชากร 416 คน จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 200 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ผู้ศึกษาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาคั้งนี้ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนามโดยลักษณะแบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วยคำถามปลายเปิดและคำถามปลายปิด โดยมีประเด็นการศึกษาแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ สมรส วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน การเป็นสมาชิกกลุ่ม ระยะเวลาที่เป็นสมาชิก บทบาทที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการชุมชน ตำแหน่งเกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการชุมชน หน้าที่ความรับผิดชอบตามระเบียบกองทุนสวัสดิการชุมชน และการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการชุมชน โดยเป็นคำถามแบบเลือกตอบและคำถามปลายปิด ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 12 ข้อ

ส่วนที่ 2 ลักษณะการใช้สวัสดิการชุมชนตำบลบางระกำ ซึ่งเป็นการจัดสวัสดิการที่เป็นเงินและไม่ใช่เงิน เป็นคำถามปลายปิด โดยถามเกี่ยวกับการได้ใช้หรือไม่ได้ใช้สวัสดิการทั้งที่เป็นเงินและไม่ใช่เงิน ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 15 ข้อ

ส่วนที่ 3 การใช้ทุนทางสังคมในการจัดสวัสดิการชุมชน ทั้งในประเด็นด้านทุนมนุษย์หรือทุนปัญญา ทุนสถาบัน และทุนวัฒนธรรม เป็นคำถามปลายปิด โดยถามเกี่ยวกับระดับการใช้ทุนทางสังคมทั้งด้านทุนมนุษย์หรือทุนปัญญา ทุนสถาบัน ทุนวัฒนธรรม ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 29 ข้อ และปัญหาและอุปสรรคต่อการใช้ทุนทางสังคมของสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 1 ข้อ

การตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ภายหลังจากได้ออกแบบเครื่องมือในการศึกษาแล้วผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบอย่างละเอียดจากอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำไปทดสอบ (Pre-test) กับกลุ่มประชากรคือ สมาชิกสวัสดิการชุมชน ตำบลบางระกำ อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Validity) และความเชื่อถือของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่น 0.9461 ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นในระดับสูง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานี้มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ทำการศึกษาเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามกับสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบางระกำ อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม จำนวนทั้งหมด 200 คน ซึ่งผู้ศึกษาลงเก็บข้อมูลในชุมชนโดยทางผู้นำชุมชนได้มีการนัดหมายให้สมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนมารวมกันที่องค์การบริหารส่วนตำบล และโดยอีกส่วนหนึ่งผู้ศึกษาได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลตามหมู่บ้าน

2. ข้อมูลทุติยภูมิ ได้จากการศึกษาค้นคว้าจากงานวิจัย ศึกษาจากเอกสาร ของทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่จัดทำไว้ เช่น สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) รายงานการศึกษาวิจัยต่าง ๆ หนังสือ บทความ และเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องทั้งในเรื่องสถาบันการเงินชุมชน กองทุนสวัสดิการชุมชน กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มอาชีพ เป็นต้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาแนบหนังสือขอความอนุเคราะห์จากประธานกองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลบางระกำ อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ซึ่งออกโดยคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พร้อมชุดแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ส่วนในด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ

1. การติดต่อประสานงานและขอความร่วมมือกับ นายสมเกียรติ สุนทรอำไพ ประธานกองทุนสวัสดิการชุมชน เพื่อติดต่อขอเข้าเก็บข้อมูลในพื้นที่ ผู้ศึกษาทราบข้อมูลจากประธานกองทุนสวัสดิการชุมชนว่า จะมีการฝึกอบรมการประกอบอาชีพ จำนวนหลายกลุ่ม ผู้ศึกษาจึงติดต่อประสานงานเพื่อขอเก็บข้อมูลหลังจากการบรรยายจบ โดยได้รับความอนุเคราะห์จากประธานกองทุนสวัสดิการชุมชนใน) ขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนเป็นอย่างดี

2. เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการลงภาคสนามพบกลุ่มตัวอย่าง โดยการนำลงพื้นที่ในชุมชนจากประธานกองทุนสวัสดิการชุมชน ในกรณีไม่สามารถอ่านหนังสือได้ ผู้ศึกษาได้มีทีมงานในการให้คำแนะนำแก่กลุ่มตัวอย่างด้วยเช่นเดียวกัน

ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ระหว่างวันที่ 19 มีนาคม-25 มีนาคม 2553 รวม 1 สัปดาห์ ผู้ศึกษาได้แจกแบบสอบถามจำนวน 200 ชุด ได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 200 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วจึงนำแบบสอบถามมาทำการตรวจความถูกต้อง ความสมบูรณ์สอดคล้องของคำถามทุกข้อทุกประเด็น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษานั้น ในการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเมื่อผู้ศึกษาได้รับแบบสอบถามครบแล้ว ได้นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์และประมวลผลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ในการประมวลผลและนำเสนอในรูปตารางสถิติ ประกอบคำบรรยาย โดยมีค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ

1. ข้อมูลทั่วไปของประชากรที่ทำการศึกษา จะวิเคราะห์โดย การแจกแจงความถี่ และการหาค่าร้อยละ (Percentage) ของคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

2. ข้อมูลลักษณะการจัดสวัสดิการชุมชน ผู้ศึกษาให้คะแนนข้อคำถามเป็นเกณฑ์

ดังนี้

ได้ใช้ แทนค่า คะแนนเท่ากับ 1

ไม่ได้ใช้ แทนค่า คะแนนเท่ากับ 0

3. ข้อมูลการใช้ทุนทางสังคมในการจัดสวัสดิการชุมชนของประชาชนตำบลบางระกำ ผู้ศึกษาจะแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ ระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุดทั้งนี้ได้ใช้เกณฑ์การคำนวณจากสูตร

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5-1}{5} = 0.8$$

ระดับคะแนนเฉลี่ยของข้อคำถาม 5 ระดับ จะมีขั้นของคะแนน ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	1.00-1.80	หมายถึง	ระดับการใช้ทุนทางสังคมน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย	1.81-2.60	หมายถึง	ระดับการใช้ทุนทางสังคมน้อย
ค่าเฉลี่ย	2.61-3.40	หมายถึง	ระดับการใช้ทุนทางสังคมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.41-4.20	หมายถึง	ระดับการใช้ทุนทางสังคมมาก
ค่าเฉลี่ย	4.21-5.00	หมายถึง	ระดับการใช้ทุนทางสังคมมากที่สุด

4. เป็นการสอบถามปัญหาและอุปสรรคต่อการใช้ทุนทางสังคมของสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การหาค่าร้อยละ (Percentage) แทนค่าด้วย ร้อยละ
2. การหาค่าเฉลี่ย (Mean) แทนค่าด้วย \bar{x}
3. การหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แทนค่าด้วย S.D.
4. การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหาค่า t-test และ F-test แทนค่าด้วยค่า t และ F ผลการทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแทนค่าด้วย p

การนำเสนอข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษานำเสนอผลการศึกษาโดยใช้ตารางประกอบการพรรณนา โดยอาศัยข้อมูลทางสถิติและการอธิบายโดยใช้แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง